

यतोयतइति यथास्वमेवाद्याद्विषयान्निवृत्तस्तज्जेनदुःखेनमुच्यते एवंजायतित्स्वामविषयजेनसुषुप्तौसमाधौचसर्वतोनिवृत्तोदुःखलेशमपिनभजतेऽतोनिवृत्तिरेवत्वयाकार्येतिभावः ॥ १४ ॥ अस्यामवस्थायां पुरुषस्यनकिंचिदुःखादिकमस्तीत्याह नजीयतेचेति नानुजिगीषतेइतिपाठेनापुरुषः ॥ १५ ॥ भावंकल्याणं अभावेअकल्याणे ॥ १६ ॥ अनर्थकमिथ्यानसांत्वयति ॥ १७ ॥ उपहतोगदयाघोषयात्रायांगंधर्वैस्ताडितः अभिशस्तःअभितःशस्त्रैर्विदीर्णः मन्युवशात्क्रोधवशात्नावर्ततेनक्रजुर्भवति यतःकृतघ्नः पांडवैस्तदामोचितोपितदुपकारंहंत्येव एताःकलाःचित्तस्यवृत्तयःअधमस्यैव ॥ १८ ॥ अधमलक्ष

यतोयतोनिवर्ततेततस्ततोविमुच्यते ॥ निवर्तनाद्विसर्वतो नवेत्तिदुःखमण्वपि ॥ १४ ॥ नजीयतेचानुजिगीषतेन्यान्नवैरुच्चाप्रतिघातकश्च ॥ निंदाप्रशंसासु समस्वभावोनशोचतेहृष्यतिनैवचायं ॥ १५ ॥ भावमिच्छतिसर्वस्यनाभावेकुरुतेमनः ॥ सत्यवादीमृदुर्दातोयःसउत्तमपुरुषः ॥ १६ ॥ नानर्थकंसांत्वयतिप्रतिज्ञायददातिच ॥ रंधंपरस्यजानातियःसमध्यमपुरुषः ॥ १७ ॥ दुःशासनस्तूपहतोभिशस्तोनावर्ततेमन्युवशाल्लुतघ्नः ॥ नकस्यचिन्मित्रमथोदुरात्माकलाश्चैता अधमस्येहपुंसः ॥ १८ ॥ नश्रद्धातिकल्याणंपरेभ्योप्यात्मशंकितः ॥ निराकरोतिमित्राणियोवैसोधमपुरुषः ॥ १९ ॥ उत्तमानेवसेवेतप्राप्तकालेतुमध्यमान् ॥ अधमांस्तुनसेवेतयइच्छेद्भूतिमात्मनः ॥ २० ॥ प्राप्नोतिवैचित्तमसद्वलेननित्योत्थानात्प्रज्ञयापौरुषेण ॥ नत्वेवसम्यग्लभतेप्रशंसांनवृत्तमाप्नोतिमहाकुलानां ॥ २१ ॥ धृतराष्ट्रउवाच महाकुलेभ्यःस्पृहयंतिदेवाधर्मार्थनित्याश्रवदुश्रुताश्च ॥ पृच्छामित्वांविदुरप्रश्नमेतंभवंतिवैकानिमहाकुलानि ॥ २२ ॥ विदुरउवाच तपोदमोब्रह्मवित्तंवितानाःपुण्याविवाहाःसततान्नदानं ॥ येष्वेवैतेसप्तगुणावसंतिसम्यग्वृत्तास्तानिमहाकुलानि ॥ २३ ॥ येषांनवृत्तंव्यथतेनयोनिश्चितप्रसादेनचरंतिधर्मं ॥ येकीर्तिमिच्छंतिकुलेविशिष्टांत्यक्तानृतास्तानिमहाकुलानि ॥ २४ ॥ अनिज्ययाकुविवाहैर्वैदस्योत्सादनेनच ॥ कुलान्यकुलतांयांतिधर्मस्यातिक्रमेणच ॥ २५ ॥ देवद्रव्यविनाशेनब्रह्मस्वहरणेनच ॥ कुलान्यकुलतांयांतिब्राह्मणातिक्रमेणच ॥ २६ ॥ ब्राह्मणानांपरिभवात्परिवादाच्च भारत ॥ कुलान्यकुलतांयांतिन्यासापहरणेनच ॥ २७ ॥ कुलानिसमुपेतानिगोभिःपुरुषतोर्यतः ॥ कुलसंख्यांनगच्छंतियानिहीनानिवृत्ततः ॥ २८ ॥

णमाह नेति परेभ्यःगुरुभ्यः आत्मन्येवशंकितःविश्वासहीनः ॥ १९ ॥ २० ॥ २१ ॥ महाकुलेभ्यइतिस्पृहेरीप्सितइतिकर्मणिचतुर्थी ॥ २२ ॥ तपःकृच्छ्रचांद्रायणादि दमःइंद्रियजयः ब्रह्मवित्तंब्राह्मणस्यधनंवेदाध्ययनंवेदाध्यापनंच वितानाःयज्ञकर्माणिसम्यग्वृत्ताश्चये तानि क्लीबत्वंविधेयापेक्षया महाकुलानिविद्धि २३ ॥ नव्यथतेनचलति नयोनिःपित्रादयोपियेषांदोषेणनव्यथतेकिंतुगुणैरेवतुष्यंति ॥ २४ ॥ २५ ॥ २६ ॥ परिभवात्ताडनात् परिवादात्निंदातः ॥ २७ ॥ गोभिर्वाग्भिर्विद्ययेत्यर्थः पुरुषतःसत्पुरुषैःअर्थतःधनैश्चकुलानिकुलसंख्यांकुलेषुगणनांसमुपेतानिभवन्ति ॥ २८ ॥